

Székelyország

«Székely-Udvarhely»

Csik, Háromszék, Marastorda, Torda-aranyos és Udvarhely-
vármegyék partoktól független, székely érdekű újsága

Előfizetési ára: egész évre 10 K, félévre 5 K,
negyedévre 2 K 50 f. Egyes szám 16 fillér. Hirdetési-
díj szerinti és szerinti. Megjelenik minden vasárnap.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
BETEGH PÁL
LAPTULAJDONOS.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Székelyud-
varhely, Kossuth-utca 31. sz. Telefon 15. sz. Posta-
takarékpénztári csekk- és kliringszámla 10789.sz.

Háboru a gazda- sági téren.

Aki visszaemlékezik azokra a vámpolitikai küzdelmekre, amelyek időről-időre forrongásba szoktak hozni egyes országokat, az tudhatja, hogy békében is vannak izgalmas csaták. A jobb megélhetési viszonyokért való küzdelem, hogy ha nem is jár véres csele-patékkal, minden körülmények között figyelemre méltó, mert hiszen ezekben a küzdelmekben leginkább az öntudat dolgozik, saját gyengeségünk, vagy erőnk öntudata. Ha ez az öntudat cserbe hagy, akkor elveszett a hadjáratunk. Ha könnyelműen kiszolgáltatjuk saját erősségünket, akkor az el-lenség 42 centiméteres kaliberű mozsarakból szórja ránk a pusztító srappelt vagy granántot brüsszeli csipke, vagy angol szövet alakjában, holott mi csak olcsó cukorral és még olcsóbb nyerstermékekkel védekezhetünk a gyártási rafinéria mesterművei ellen.

Ne becsljük le tehát azt a jelszót, amelyik arra hív fel bennünket, hogy jövőben fokozot-tabb mértékben védekezzünk a velünk ellenséges lábon álló országok beözönlő termékei ellen. Vessünk egy pillantást a kül-kereskedelmi mérlegünkre s szinte elrémít, hogy mennyi pénzzel adózunk évek hosszú során át azoknak az országok-nak, különböző ipari és más egyéb termékekért, amelyek nekünk hadat üzentek. Sok-sok millióra rug ez a nemzeti vér-veszteség; és — sajnos — e vérveszteséget a legrikább eset-ben okozta a szükségszerűség, a legtöbbször az emberi hiuság

volt az előidézője, az idegeknek és a szervezetnek az a túlfinomultsága, amely beteggé sorvasztja magát, ha valamely portéka nem angol származású, vagy nem brüsszeli és párisi eredetű.

A korzókön napiétájukat végző nyeglék valódi külföldi származású ruházata, lelkes honleányaink párisi és angol műtermekből kikerült, drága pénzen megfizetett divatcikkei járulnak leginkább ahhoz, hogy ebből az országból milliók vándoroltak idegenbe, holott ha az ország minden egyes lakójában meg volna az a sokat emleget-t puritán szellem, akkor a hiuság kielégítésére elpazarolt cikkek ára ma a nemzeti va-gyont, a nemzeti tartalékot gyarapíthatná.

Még veszedelmesebb reánk nézve a külföldről importált szel-lem, amely valósággal tunyává tesz bennünket és fokozatosan levetkőzteti régi hagyományos erkölcsünket. Nemcsak nevel-séges, de egyúttal szomorú lát-vány is az Isten-háta mögötti falvakban látni a jegyző és más kisasszonyt a legnagyobb sár közepette olyan szabásu ruhá-ban lépkedni, amilyenben a pá-risi körutak félvilági hölgyei parádézhatnak. Szegény teremtés! Lépnem sem tud új szabásu ru-hájában, de azért felveszi, mert divat s lehet, hogy a szövet becsületes cseh gyártmány, de a szellem, amely a ruhát al-kotta francia, vagyis reánk nézve idegen és ellenséges, a becsületes magyar felfogással és természettel, amely gyűlöli a mozgásban való korlátozott-ságot, homlok-egyenest ellen-kező.

Ne feledjük el azt, hogy a külföldi cikkekkel együtt a kül-földi szellemet, gondolkodásmó-dot, legkivált az elpuhultságot plántáljuk be a haza földjébe. Van-e erre szükségünk? Van-e szükségünk arra, hogy a mos-tani háboruban az elpuhultsá-gunk verjen meg bennünket? Vagy ha — mondjuk — tes-tileg meg is van bennünk az ősi virtus, van-e szükség arra, hogy jövőben azért legyünk minden közgazdasági háboru-ban vesztesek, mert milliókat és milliókat áldozunk olyan nemzeteknek, amelyek bennün-ket ma is ázsiai színvonaluak-nak tartanak?!...

Itt a legfőbb ideje tehát an-nak, hogy a háborut izenjük meg gazdasági téren is azok-nak az országoknak, amelyek velünk ellenséges viszonyban vannak. Sokat harcoltunk a szerb marha és disznó ellen, mert tudtuk, hogy Szerbiából a marhával és disznóval egye-temben csak a dögvész kerülhet hozzánk. Ki kell terjeszteni ezt a harcot Nyugat felé is, hon-nan az erkölcsi dögvésznek le-helete csapódik már felénk.

Az a ravasz kalmárszellem, az izlésnek az a mesterkéltsege, amelyik két nyugati országból a kultura álarcája alatt egész világra kiterjesztette csápjait, na-gyon erősen behálózott minket is és szipolyozza életerőnket. Itt van a legfőbb ideje, hogy e polypkarok ölelését lefejtsük magunkról.

Legyünk tudatában annak, hogy szorgalommal, kitartással mi is eljuthatunk a gazdasági fejlettség olyan magas színvo-nalára, amilyenben a nyugati — állítólagos kultur-nemzetek van-

nak. Addig azonban, míg idáig eljutunk, legyünk puritánok és kissé igény nélküliebbek...

A nép szelleme.

Irta: Pál István közlegény.

Napot, holdat rég imádtatok,
Mert fényt, áldást osztott reátok.
Most aranyból borjút csináltok!?
Isten helyett őt imádjátok!
— Nem látjátok ki a teremtő!? —
Nép az isten, ő az ős-erő!

Ő ad ruhát, ételt, kenyeret,
Vérével védi mindenedet,
Gyárban, mezőn áldást ő teremt,
Övé ez a világ ide lent!
— Édes Hazánk föntartója ő! —
Nép az isten, ő az ős-erő!

Ő szab törvényt fönt és ide lent,
Ha rossz, — jót — új világot teremt!
Nagy testének lelke igazság,
Éltetője, vére a szabadság!
— Előtte mindenki egyenlő! —
Nép az isten, ő az ős-erő!

Édes anyád! Még sem ismered!?
Tőle származik le a véred!
Emelj kalapot a nép előtt,
Szeresd, tiszteld, becsüld jól meg őt!
— Örök élet kútforrása ő! —
Nép az isten, ő az ős-erő!

Ereje, hatalma végtelen,
Jaj annak, ki vét a nép ellen!
Ellenségeire úgy támad,
Mint a villám, ez isteni had!
— Nincs ellenség, kit le nem ver ő!
Nép az isten, ő az ős-erő!

Fiaidnak dicsőséges kor
Emlékül majd áll egy szép szobor,
Hol a hála könyve elperreg,
Téged áldva vitéz hadsereg!
— Te beírtad van minden haderő! —
Nép az isten, ő az ős-erő!

Székelyudvarhely, 1914. IX. 22-én.

Ismerősei, jó barátai kö-
rében mindenki ajánlja a
„Székelyország“-ot!

Székely-mentés.

Miért éppen vadgesztenyét? A pusztuló nemzeteknek kóros tünete az, hogy fiai csak a mára gondolnak. Ezt igen jellemzően alkalmazhatjuk a pusztuló székelységekre és a nap-nap után tért vesztő erdélyrészi magyarságra. Az idén többször utaztam az erdélyi megyékben és mint rendesen nemcsak néztem, hanem láttam is. Szomorúan láttam a gyümölcsfa nevelés elárulását. Most a legtöbb tanító úgy várja a facsemetéket készen az államtól, mint a mesebeli vadász a sült galambot. Azt persze nem tudja, hogy éppen az ingyen kapott gyümölcsfákkal teszi tönkre a székelység gyümölcs-termelését évtizedekre.

Mielőtt a vadgesztenyeültetők boldogjára rátérnek, pár szóval elmondom a mostani gyümölcsfa tenyésztés legnagyobb baját. Ajándék marhának ne nézd szőrét-bőrét. Ugyan így az ajándékban, ingyen kapott facsemetéknek sem vizsgálják az eredetét. A fődolog az, hogy szép legyen! A jósa, az eredete felől nem érdeklődik a boldog potyázó. Pedig azok a nagy tömegben, szinte gyárilag előállított gyümölcsfacsemeték valóságos átkai az igazi gyümölcs-termelésnek. A helyesen megbizható gyümölcsstermelés a következő: az erdei vadgyümölcsfák magvait, körte és almát stb. tavasszal a hó elolvadása után gyűjtjük össze vetőmagnak. Azért tavasszal, mert a téli fagyot átélt gyümölcsmag csirája egész biztossággal erős és egészséges csemetét nevel, a gyöngye csirák a téli fagyban elpusztultak és így a gyakorlati kiválasztást a természet végezi el. (Ugyan így járunk el az ugorka magnál is, mikor a négy éves ugorka magot használjuk fel vetésre, tudva azt, hogy négy év alatt a gyöngye csirák elpusztultak, csak az erős, egészségesek maradtak, melyektől bőtermő növényeket biztosan várhatunk.)

Az erdei vadgyümölcsök magvaiból kelt csemetéket magastörzsre oltjuk be, hogy vad törzset nevelhessünk, ami minden betegséggel szemben ellen állóbb. A vad törzset nem kell félteni a mostani divatos gyümölcsfa betegségektől, mert azok dacolnak vele. Vértetű, rák és más fabetegségeknél bele török a foga a vad törzsekbe. Viszont az életerős törzs a gyümölcsfa nemes koronáját dusabb táplálás által, gyorsabb nedvkeringésben tartja és ezáltal a nemes korona a betegségeket kiheveri könnyebben. (Akár a tiszta, jó véri emberen hamarabb gyógyul a sebhely.)

Az így, maga nevelt gyümölcsfák 30-40 esztendőre megalapozzák a gyümölcsstermést, míg az ajándékba kapott, ismeretlen eredetű gyümölcsfa csemeték a drága védekezések és betegségek elleni oltalom munkálataival oly annyira megdrágítják a gyümölcs termelést, hogy ma holnap már érdemes gyümölcsöst tartani,

mivel minden gyümölcsöshöz egy külön kis patikát kell berendezni a betegség elleni újabb és újabb védőszeres és védőeszközök miatt. Hazánkban harminc féle levélporozó van forgalomban. A vége pedig az lesz, ha a tisztelt papok és tanítók nem térnek jobb utra a gyümölcsfa nevelés terén, hogy minden fa mellé m. kir. gyümölcsbábákat rendelnek, aki kenegesse, permetezze ápolja az ingyen osztogatott kényes fa csemetéket.

És most gyereünk a vadgesztenyék boldogjaihoz. Beszéltem a tavaszon Gagy Samu jeles székely bátyámmal (Hej! ha ennek a sokat tapasztalt embernek követnék az utmutatását, de más világ lenne a pusztuló Székelyföldön!) Csak azt ohajtottam tudni, hogy megterem-e a szelid gesztenye nálunk? A derék székely tudós és buvárkodó azonnal példákat mondott. Ott vannak Kőhalomban a szászok remek szászados szelid gesztenyefái és azoknak bőséges termései. (Hej, azok a szászok, akikről nem tanulunk.) Különben is a szelid gesztenye megterem az erdélyi részeken 5-100 méter magasságig, csak egy kis gondozást, ápolást kíván a párosítás, az oltás után.

Brassó vármegyei Apáca községében a vadgesztenye százait láttam ültetve. Új ültetés. És elgondolkodtam azon, hogy miért éppen vadgesztenyét? Az erdélyi részeken a szelid gesztenyefák százazrei, milliói onthatnák a termést, ha a nép igazi nevelői valóban gondolnának a népre és a nemzet jövőjére. De ki gondol a jövőre, vagy ha gondol is nemely bus magyar, ugyan ki dolgozik a nemzet jövőjéért. Az erdélyi részeken a tíz ujján megszámlálhatja a magyarok Istené a nemzet jövőjéért dolgozókat.

Bizonyos, hogy a nagy fajta szelid gesztenye nem terem meg nálunk, de én megelégedném az erdélyi szegény nép részére a kis fajta gyümölcsöt termő szelid gesztenyefákkal is, amelyek dusabb termést adnak. 2-6 métermázsás terméssel fizetnek évente és ezzel százezreket jövedelmeznének, szaporítanák a nemzeti vagyont. Tehát újra kérdem, hogy: miért éppen vadgesztenyét?

Péterjy Tamás.

Egészen új VARRÓGÉP

(Singer féle karikahajós) olcsó áron eladó.

Cím e lap kiadó-

hivatalában.

A kolera és első tapasztalataim*

Írta: Derzsi József pap-tanár.

Hogy miféle nyavalya ez, azt ma sem lehet biztosan tudni, inkább csak sejteni. Elég az, hogy nálunk is van 1830. óta s hogy a magja is ki ne fogyjon, Ázsia és Afrika minden évben ereszt egy egy rajt felénk, a meglévőnek felújítására. Hozza a szél, hozzák az utasok, terem itt.

Az 1830-iki lengyel forradalom alkalmával a muszka sereg ázsiai legényei a csatatéren átadták ajándékban a lengyeleket segítő magyaroknak is, kik hazajöve, Sáros és a szomszédos megyékben továbbadták s lón sirás, rivás, jajgatás és valóságos forradalom; 1836-ban még nagyobb, 1849 telén is elég nagy, 1873 nyarán pedig éppen dasztiig.

Utóbbít végig néztem nagyocská városban is, falun is. Minden ember kijött a sodrából: urak és szegények, tudósok és tudatlanok, ifjak és öregek, doktorok és laikusok. Mindenki csaknem a fejét vesztette, a hadügyi és mindenféle minisztereken keresztül, le a kalányosokig. Ez itt fogott össze, azt amott tettük bérkocsiba. Ez haldoklott, azt temették.

A komoly uraságok kucorogva, átkötött hassal jöttek-mentek. Mindenkinek patika volt a zsebje. A dármak nem mertek a szalonból kilépni vagy fürdőkre és havasokra menekültek. A falusiak csordái pástor nélkül az aratatlan mezőkön kóboroltak, augusztus elején. Nem ment senki őrizni és kárbe-csülni. Mindenki testált, mintha a végítélet közelgett volna. Falukon 8-10, közepes városokon 20-30 koporsót vittek egyszerre a temető felé.

Doktorból és paphól a lélek kiszoruló félben volt. Kérdeztem 1-2 doktor jó emberemtől, hogy mivel védjem magam, ők ezzel a kérdéssel válaszoltak, hogy: hát ők mivel védjék? Ajánlatos, — mondják — hogy az ember karbolsavas vízzel megpreckelt zsebkendőjét hordjon és használjon, de a fejem megfájult talán a kissé kellemetlen, erős szagtól. Abba hagytam.

A szamosi szabad és zárt fürdők puszták voltak. Én minden nap megferedtem gyorsan 1-2-szer. Mások is bátorságot kaptak a fürdésre. A gyümölcsfélék üldözve voltak. Én minden nap jól laktam a szőlőben. Dióhéjas páli kának, piros bornak és Barra-cseppeknek nagy kelendőse volt; utóbbinak még 36-ból és 49-ből lévén bizalomgerjesztő ereje.

Ijesztő is volt látni, hogy a kívül ma beszélgetél, azt 1-2 nap múlva kurtán temetik. Uzsorások és más lelketlenek, olyan jó szívűek lettek volt.

*Mutatvány az „Élet könyve”, mint állandó házi orvostól. Kapható 3 K előleges beküldése mellett, a „Székelyország” kiadóhivatalában Székelyudvarhelyt.

Julius végén, egy szép pénteki reggelen szaladok a közeli kénéház felé egy pohár kávéra, s hát Ajtai Ferenc, kemény kötésű, jól táplált honvédhadnagy barátom az utcaszegleten áll, kardjára és a rácstra támaszkodva, arcbán elvált, özvszeesve

— Hát téged mi lett? — kérdelem.
— A kolera megfogott.
— Rendeltetél-e már valamit magadnak?
— Nem.

— Igen, de ne hagyd hosszú időre a dolgot. Ezen a szegleten minden fél órában átmegegy 20 doktor s rendeltess

— Ne félj. Ne hagyd magad.
Mikor kevés idő múlva visszajöttem, nem volt ott.

Másnap reggel újra megyek egy pohár kávéra s hát újra ott van. Alig bír állani a lábán. Alig ismerem rá

— Hát rendeltetél-e? — kérdelem.
— Igen. Be is vettem egy sereg Dower-port. Nem használt semmit. Meg kell halnom. Gondoskodj temetésemről, mert nálunk senki sincs itt hon.

— Hát miért nem ülsz otthon? Hisz így nem szűnik meg a hasmenés?

— Azért, mert ha otthon egyedül halok meg, a macskák is megehetnek. Félek.

— Mit gondolsz, van-e még bened annyi életerő, hogy ma délután 5-6 óráig még élj?

— Talán van.

— No, ülj bele ebbe a koleras kocsiba, öbbs úgy sem ragadhat rád. Vitesd haza magad és maradj az ágyban. Hatkor oda megyek s megkurállok. De ne félj, aki felmarkolja van a rongyos hasadnak!... Haza vitte a szekér. Alig birt beszélni.

Folytatjuk

A francia ipari termékek ellen.

Az a minden kritikán aluli magatartás, melyet a franciák kedves orosz szövetségeseik kedvéért a vadtelen magyarok, osztrákok és németek irányában tanusítottak, immár mind a három nemzetben megteremtette a visszatérési gondolatát Magyarországon, de főképpen Budapesten minden ellen irtóháborút indítottak, ami francia. A különféle francia elnevezésű mulatók hamarosan megváltoztatták a fővárosban neveiket, a francia pezsgő, a francia olaj, a francia konzerv, de végül a hölgyek jóvoltából a francia divat is elvesztette azt a varázsát, amellyel eddig lenyűgözve tartotta a lelket. Egy dolgot azonban szinte mindnyáján elfelejtettek bojkott alá venni s ez — a francia cognac, holott talán ez lenne a legkönnyebb dolog. A borból párolt italt a technika vívmányai következtében ma már Magyarországon és különösen Fiumé-

ben sokkal jobb minőségben készí-
tik, mint akár a legelső francia
gyárakban. Az „Adriatica“ Cognac
Lepároló Részvény-Társaság Fiume
forgalomba hozott borpárlata „Fiume
Cognac Medicinal“ név alatt minden
jobb csemege áru és italmérő üz-
letben kapható. Az „Adriatica“ fiu-
mei gyógykonyakja azonfelül, hogy
jobb a francia gyártmányoknál, te-
temesen olcsóbb is. Talán eddig az
is volt a legnagyobb hibája, hogy
olcsóbb volt a franciánál. Végre meg-
tört a varázs és a magyarok csak
fiumei cognacot fognak fogyasztani.

Bajtársaimhoz a harctérre.

Irtá: **Horbáth Lajos** közlegény.
Rózsaszínű lapot hozott ma a posta
Távol csatatérről,
Könnyes lett a szemem, ahogyan
Lelkem érzésétől. [olvastam
Megcsókoltam tiszter, megcsókoltam
[százszor
Mindenik betűjét.
Áldja meg az Isten, tartsa meg az Isten
Azokat, kik küldték.
Testvér Lengyelország közepéből
[küldték
A vitéz bajtársak,
Ők, kik az ellenség golyózáporának
Közepében állnak...
— Most, hogy rólam, fiuk,
[megemlékeztetek
A halálos vészber,
Hogy mindnyájatokat szívemből
[szeretlek,
Oh! azt csak most érzem.
Azt irtátok, fiuk, azt irtátok nekem
Sokat emlegettek,
Sőt sirva fakadtam olvasva, hogy
[minden
Ember emlegetett:
— Oh! mivel érdemlém meg én ti
[töltelek
Ezt a kitüntetést,
S én az igénytelen, szerény ember,
[mivel
Legyek hálás ezért?
Nekem semmim sincsen, egyedül a
[szívem
S már az se az enyém:
Feleség és gyermek elvették azt és mit
Adhat a közlegény?
Biztató szavakat: Ne féljetek fiuk,
Visszajöttök még ti
Kedves feleséghez, gyűgyögő
[gyermekhez
Bánat felejteni.
Hogy vagy édes Józsi, hogy vagy
[kedves Jenő?
Hogy vagytok barátom?
Akkor leszek boldog, ha az arcotokat
Még egyszer meglátom.
Hát te édes Imre, ugy-e megnyomta a
Válladat a borju,
No, de nem aggódom, tudom, hogy
[elblrod
Vitéz, derék fiu.

Viszonyokhoz mérve, itthon jól megy
[minden.
Hát ne busuljatok,
Busulásra fiuk, a ti részetekről
Egyáltalán nincs ok.
Feleségetek is, ha elékaphatom,
Mindig így biztatom:
— Mérget iszok rá, hogy visszajönek
[ők mind,
Drága jó Asszonyom.
— Bátor embert a golyó kerüli
S ti mind bátrak vagytok,
Tudom a hazára, Felsőes királyra
Dicsőséget hoztok.
Győzelmi mámmal teljes egészségben
Visszajöttök még ti:
Kedves feleséghez, gyűgyögő
[gyermekhez
Bánat felejteni.
Leszállott az este, megkondult a
[harang
S hogy ez így lehessen,
A Mindenhatóhoz, imára kulcsolva
Kezem összeteszem:
— Áldd meg fegyverünket, véd meg
[életünket
Hatalmas Nagy Isten
Te! kiért minden van, de kinek
[hatalma
Nélkül semmi sincsen. —
— Áldd meg fegyverünket, véd meg az
[életünket,
A kik szent neveddel
Gonosz orgyilkosok vad hordái ellen
Nevedben mentek el.
Adjad, hogy győzelmi daluktól
[harsogjon
A világ négy tája,
S a hazai meleg, csendes puba
[fészket
Mindenik meglássa. —
— Ne engedd jó Isten, hogy árván
[maradjon
Az a sok kis gyermek,
Aki most anyjával e meghitt órában
Imádva kér Téged,
A kik a mélységből esti harangszónál
Tehozzad kiáltnak:
— Áldd meg a fegyverét, véd meg
[az életét
Kicsi apuskának!
Te jó vagy Istenem, imánk
[meghallgatod
S nem lesz többé árva
Szép Magyarországon sem kicsiny
[kunyhóba,
Sem nagy palotába...
Mert az árvák sorsa végtelen szomorú
Tudod Te azt Isten, —
És Te rajtad kívül, ki sorsuk felfogja
Senki... senki sincsen.
... Még szól az estharang, mintha
[temetnének
S a harangkongásba
Rémlik, mintha belevegyné három
[kis
Árva zokogása;
Rémlik, mintha látnám Isten szent
[lelkébe
Hogyan tekint bele:
Három megtört szívű trónörökös árva
Könnyes tekintete...

Krónika.

— A háboru története. —

Szeptember 23.

— Tankosics Vajislav őrnagy, a sarajevói merénylet egyik szerzője a drinamenti harcokban elesett.

— Krupanjéttől nyugatra az összes uralkodó magaslatokat elfoglaltuk. A szerbek ellenállása megtört.

E harcokban ágyukat is zsákmányoltunk.

— Az oroszok tanultak „civilizált“ szövetségeseiktől. Ujabban elfogott oroszoknál ismételtén találtak dum-dum lövegeket.

— Az Adrián újra megjelent a francia flotta. A Bocche előtt tünt fel, egy óráig bombázta a bejárat erődeit, azután Lissza sziget felé hajózott, ott is, Pelagozánál is ágyuzta a világítótoronyt, de csak jelentéktelen kárt tett.

— Német tengeralattjáró naszádok az Északi-tengeren elsüllyesztettek három nagy angol páncélos cirkálót.

Szeptember 24.

— Szerbiai harcaink sikeresek: a harcok során az ötödik szerb gyalogezred megsemmisült.

— Az orosz hadügyminiszter kijelentette, hogy Oroszország figyelmen kívül hagyva az osztrák seregeket, minden erejével Németország ellen fordul.

— A német francia nagy csata még ma is eldöntetlen. A német hivatalos jelentés a németek sikereiről ad számot. Varrenest a németek bevették. Verdunnél és Toulnál a francia támadásokat visszaverték, Troyont, Las-Parochest, Gamp des Ronaisnet és a Lyonvillei záróerődöket tüzéséggel eredményesen támadják.

— Bulgáriában a hangulat mindinkább kiéleződik Oroszország ellen.

— Az aláaknázott szenovai hidat levegőbe röpitettük, amikor azon orosz csapatok vonultak át.

Szeptember 26.

— Az oroszok kisebb csapatokkal be akartak hatolni a kárpáti havasokon. Uzsoknál és Tornyanál törték be, de mindkét helyen visszaverték őket. Ezek a kis csetepaték jelentőséggel nem bírnak.

— Hadvezetőségünk megcáfolja az északi harctérről a hármas entente által terjesztett hamis híreket. Az oroszoknak a San vonalon való sikereikről szóló állítások valótlanok. Przymysl két erődjének elcsúszásáról szóló hír kitaláció.

— Az oroszok veszteségét félmillió katonára teszik. Az orosz hadvezetőség számítása szerint száz-ezer orosz katona halt meg a harctéren.

— A szerbek több kucó-oláh falut felgyújtottak és lakóit lemészárolták.

— A német főhadiszállás jelentése szerint Verdun egyik záróerődjé, Gamp des Romains elesett. A német csapatok átérték a Maast (Meuse).

Szeptember 27.

— Nehány ezer főből álló orosz sereg több helyen át betört a Kárpátokba. A támadások egy részét máris visszaverték határvédő csapataink. Nehány helyen azonban még áll a harc.

— Az orosz generálissimus, aki a háboru előtt autonómiát ígért Lengyelországnak, most visszavonta ígéretét büntetésből, amiért a lengyelek a monarchia soraiba állottak.

— Bécsből ma indul el Krakóba a második lengyel légiószázad.

— Franciaországi nagy csatába a németek diadalmasan nyomulnak előre. A bajor trónörökös csapatai a francia front hátába kerültek.

— Egy cirkálónk az Adria-tengeren találkozott egy francia cirkálóval, harc fejlődött ki köztük s a mi cirkálónk a franciát harcképtelenné tette. Az osztrák-magyar hajó sértetlen maradt.

— Flottánk bombázta Antivárit és Spizzát. Montenegró az entente-hatalmaktól hadihajókat kért partvidékei védelmére.

Szeptember 28.

— Az északkeleti Kárpátok szorosában ma is voltak csatározások és sikerült a csapatokat a határig visszaszorítani.

— A nyugati harctéren a helyzet változatlan.

— A Balti-tengeren német és orosz cirkálók csatába bocsátkoztak. Részletek még hiányzanak.

— A görögök Beralot megszállták és már ki is tüzték a várra a görög zászlót.

HIREK.

— **A mai kritikus helyzetben** egyedül előfizetőink támogatására vagyunk utalva. Hazafias tisztelettel kérjük tehát, hogy e nehéz napokban előfizetéseikkel segítsenek kötelességeink teljesítéséhez. Az évnegyed kezdetén küldjük be a „Székelyország“-ra a csekély 2 K 50 fillér mely lehetővé teszi a lap további pontos megjelenését. Teljes tisztelettel: a „Székelyország“ szerkesztője és kiadóhivatala.

— **A moratorium megőszsabbítása.** Budapest, okt. 1. A Távirati Iroda jelenti, hogy a hivatalos lap mai száma rendeletet közöl a moratoriumnak október 1-től november 30-ig való meghosszabbításáról.

— **Az okmánybélyegek** e hó 1-ével hatályon kívül vannak helyezve és helyettük új bélyegjegyek jöttek forgalomba. A forgalomból kivont bélyegek 1916. január 1-től többé sem ki nem cserélhetők, sem értéküket meg nem térítik.

— **Az őszi országos állatvásár** e hó 2-án volt Székelyudvarhelyt. Régen láttunk annyi barmot piacunkon, mint most és azért mégis jó áron elment minden valamire való állat. A kirakó vásár holnap lesz.

— **Telefonbeszélgetést** engedélyezett a keresk. miniszter a helyközi forgalomban Brassó—Gyulafehérvár—Csíkszereda—Fogarás, Nagyenyed—Medgyes, Déva—Petrozsény, Gyulafehérvár — Marosvásárhely — Déva, Sepsiszentgyörgy—Kézdivásárhely, Segesvár—Székelyudvarhely között.

— **Halálozás.** Egy jó lelkű nő, forrón szeretett testvér, önfeláldozásig gondos nevelő anyja, nagynéne és rokon halt meg Székelyudvarhelyt. Madarász Mari életének 62-ik évében, hosszas szenvedés s a halotti szentségek áhitatos felvétele után, e hó 1-én kiszünetelt. Temetése tegnap d. u. 3 órakor általános részvét mellett, a róm. kath. szertartás szerint történt meg. *Madarász Veronika* áll. el. leányisk. igazgatónő testvérét, *Varró Mariska Flórián* Kristófné nevelő anyját vesztette el az elhunytban. *Tokaji László*, az E. G. E. titkárnak neje *Varró Berta* pedig nagynénjét gyászolja. Lelki üdvéért a szent-mise áldozat október 6-án reggel 8 órakor a szentferec-rendiek templomában lesz.

Gazdák és iparosok figyelmébe. A vármegyei gazdasági egyesület útján keresnek 200—200 vagon szénát és szalmát préselve és préseletlenül, 100 vagon zabot, 10 vagon szalonnát, 200 vagon burgonyát, 200,000 drb. báránybort, 6000 báránybőr sapkát, 20,000 darab béleletlen és bélelt szürt (szokmány), 10,000 drb. bőrös kis bundát, 10,000 pár csizmát. Kész fizetés mellett. Felhívjuk, az érdekelt gazdákat, ipartársulatokat, hogy amennyiben a fenti anyagokból kisebb-nagyobb tömegszállítására vállalkoznának, a vármegyei gazdasági egyesület útján tegyenek ajánlatot. Részletesebb felvilágosítást ad az egyesület titkári hivatala. Székelyudvarhely. 1914. szept. 30. Az elnökség.

— **Amit a király mondott!** Könyves Kálmán király hite messze terjedt, mert Magyarországnak tengerpartot szerzett. Hódító útjában *Adriához* érve, megállta *Fiume* város közelébe. Szétnézett a tájon s gyökeret vert lába, amint Quarnerot maga előtt látta, merengéséből csak akkor tért magához, midőn egy küldöttség járult a királyhoz. Meghódolni jött a város podesztája, mellette vele jött szépséges leánya, ki mint legbecsesebb teemkét a tájnak, arany színű italt nyujta a királynak. A király hörpintett, csettintett nyelvvel, izelé a nedűt nagy szakértelemmel, aztán a serleget fenéig üríté, frissítő hatását minden íze érzé. Kérdezé a király: ez milyen ital volt, mely reá rögtön ily jó hatást gyakorolt? Felelt a podeszta: „Felséges királyunk, borpárlt: cognac ez, melyet itt csinálunk!” Szólt a király: „Mig itt leszünk Fiumében, kapjon mindegyik vitézem! Könnyen álljuk majd ki az ut fáradalmát, lesz magyar tengerpart s meghódol a dalmát.”... Kálmán király eme bölcs elrendelése, volt a gyár első nagy magyar rendelése!

Fennáll máig a gyár, az „Adriatica”, borpárló gyáraknak legnagyobbika! Cognacja azóta leve világhírű, mert frissit, erősít s mindenkép jóízű, ahogy izlett hajdan Kálmán királyunknak, azóta époly jól izlik mindnyájunknak! S e királyi italt ma bárki ihatja, mert az egész országban mindenütt kaphatja. Saját érdekünkbe csak arra ügyeljünk: „Fiumeit” kérjünk és *mást el ne vegyünk!* Fiumecognac! Erőt, erélyt adó, csüggedő fáradtra éltetőleg ható. *Ki valami nagyot akar véghez vinni: Annak csak ebből a cognacból kell inni!*

TÁVIRATOK.

A miniszterelnöki sajtóosztály hiteles közlései.

Hadseregünk kedvező állapota.

Frigyes főherceg, a hadsereg főparancsnoka, a galíciai hadszíntéren beállott hosszabb szünetet arra használta fel, hogy Károly Ferenc József főherceg trónörökös kíséretében a hadtesteknél szemléket tartson. Így a hadseregek csaknem valamennyi csapatával érintkezésbe jutott.

Ő cs. és kir. fenségének különös örömeire szolgált, hogy mindvégig kitünő harci kedvtől lelkesülő szellemet és a csapatoknak — az időjárás mostohasága ellenére is — pompás tartását állapíthatta meg.

Az élelmezés — amelyre a főparancsnok kiváló figyelmet szentelt — mindenütt bőségesnek és kifogástalannak bizonyult.

Mindennemü hadanyag, különösen lőszer, teljes mértékben rendelkezésre állott.

Elfogott szerb-zászlóalj.

Hivatalosan jelentik okt. 2-áról, hogy Szerbiában levő csapataink két nap óta támadó harcban állanak.

Offenzívánk eddig a mindenütt erősen elsáncolt és drótsövénnyel védett állásokban levő ellenséggel szemben lassan, de eredményesen haladt előre.

Bosznia egyes — a szerb és montenegrói katonaság, valamint irreguláris csapatoktól nyugtalanított — részeinek tisztítását erélyesen megkezdtük.

E közben tegnap **egy teljes szerb zászlóalj bekerítettünk és lefegyvereztünk s hadifogságba szállítottunk.**

A 40-ik honvéd hadosztály megsemmisítéséről terjesztett szerb állítás, a szerbek élénk fantáziájának utólagos bizonyítéka ez.

A hadosztály — amint arról a szerbeknek a legutóbbi napokban ismételt alkalomuk volt meggyőződni — a legjobb állapotba van és éppen úgy, mint Visegrádnál a

legutolsó hét harcailan is, dicsőségesen vett részt. Poitorek, tábor-szernagy.

Muszka-pereségek

A M. T. I. jelentik okt. 2-án Nyíregyházáról, hogy Máramarosvármegye főispánjának értesítése szerint — csapataink Ökörmező tájékán győzelmes csatában megverték a Máramarosvármegyében betört oroszokat.

Az ellenség rendetlenül visszavonult.

A haláron Ökörmező és környékén a forgalom rendbe jött.

A Körösmező környékén összegyűjtött csapataink felvették a küzdelmet az orosz hadakkal, amelyek kiűzése szintén rövidesen megtörténik.

Szerbiai sikereink.

A külföldi sajtónak a Balkán hadszíntéről terjesztett hamis hírével szemben, a hadsereg főparancsnoksága rövidesen megállapítja, hogy nemcsak a Drinától keletre elfoglalt összes állásainkat tartjuk biztos hatalmunkban, hanem szakadatlanul tovább is tért hódítunk.

A kolera.

Illetékes helyről — a tulzott híresztelésekkel szemben — elismerésre méltó nyíltsággal nyilatkoznak a Bud. Tud.-ban arról, hogy a **kolera**ban szenvedő orosz seregek küzdelemben álló katonáink soraiban fellepett a kolera.

Az orosz hadi-foglyok és saját sebesültjeink hazaszállítása révén, a kolera az országban több helyütt felütötte a fejét.

Azonban a betegség lefolyása a legtöbb esetben kedvező. A járvány enyhének mondható és hadseregünk általános egészségügyi viszonyai, aggodalomra okot nem adnak.

Az ország egyes helyein eddig csak Pest, Nógrád, Heves-, Zemplén-, Bereg-, Szabolcs-, Békés-, Trencsén- és Szabvármegyékben, valamint Budapest, Nagyvárad, Komárom és Ujvidék városokban konstatáltatott egy-egy megbetegedés; Budapesten össze-vissza 15.

Ebből látható tehát, hogy csak szórványos estekkel állunk szemben. Járványszerű, aggályos jelleget nem öltöttek és az orvosi karnak, hatóságoknak, a nagy közönségnek öntudatos közreműködése mellett, nem is ölhetnek.

Nyomtatta és kiadja BETEGH PÁL könyvnyomtató int. Székelyudvarhelyt

A kolera ellen

kipróbált és számtalan esetben **feltétlenül bevált gyógyítási módszer** tartalmaz a néh. **Derzsi József pap-tanár**

ÉLET KÖNYVE,

mint **állandó házi-orvos** című, gyakorlati tapasztalatok alapján írt műve, amelyet az egész országban sikeresen használt immár évtizedek óta a **szenvedő emberiség.**

E módszerrel az **az eddig gyógyíthatatlan betegségek is házilag feltétlenül és ingyenesen gyógyíthatók.**

Mindenki szeresse be!

Idő előtt — nem muszáj meghalni!

Kapható Betegh Pál könyvkiadónál Székelyudvarhelyt. Az ára csekély 3 korona, melyet ha beküld, a könyvet bérmentesen kapja.